

ਲਖਪਤ' ਰਾਏ ਸ਼ਰਮਾ
ਬਨਾਮ
ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ

ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.

ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਭੇਜਾਂਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 9 ਜਨਵਰੀ, 1961 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.ਜੇ. ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1957 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 243

1960 ਦਸੰਬਰ 13

ਪੈਨਸ਼ਨ—ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰੋ—ਕੀ ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ—ਪੈਨਸ਼ਨ—ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੈ ਅਤੇ

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਹ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਵੋਲ. XIVT (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

187

ਨੋਟ—ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ (1871 ਦਾ XXIII) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਮਿਤੀ 31 ਮਈ, 1957 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਐਨ ਕੌਸ਼ਲ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਸ ਐਮ ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸੀ ਡੀ ਦੀਵਾਨ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਦੁਆ, ਜੇ.-ਛੋਟਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਾਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਰਝਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ।

ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁਦਈ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਫਰਵਰੀ, 1924 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਸਟੇਟ ਆਰਮੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਉਸ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। 1942 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਕਤੂਬਰ, 1947 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1950 ਨੂੰ, ਉਹ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਦਈ ਨੇ 26 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਫੌਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ; ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ, ਉਹ ਇੱਕ ਰੈਗੂਲਰ ਅਫਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ, ਉਸਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 2 ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਸਾਲ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ V.C.O ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ N.C.O.

ਵੋਲ. XIVT (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

181

ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 75 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਕੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 101 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ 2000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। 228 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ

ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। 8,516-4-3-1, 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1950 ਤੋਂ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1955 ਤੱਕ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ।

ਬਚਾਓ-ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: -

- (1) ਕੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸਰਲਤਾ ਲਈ ਇਹ ਸੂਟ ਸਮਰੱਥ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਅਤੇ
- (4) ਕੀ ਮੁਦਈ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। 228 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ?

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਕ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਸੀ।

182

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

(ਵੋਲ. XIV-(2))

ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 240 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ, ਭਾਵ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1950 ਤੋਂ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। 228 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਤੇ ਬਕਾਏ 8,516-4-3 ਰੁਪਏ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। 228 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਤੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ। 8,516-4-3 ਰੁਪਏ ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀ ਗਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਆਂ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ

ਉਠਾਈ ਗਈ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਸਲ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਆਰ.ਟੀ. ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜ (1), ਅਤੇ ਆਰ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (2)। ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ: -

ਜੁਲਾਈ, 1927 ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਨ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਪੀ.ਸੀ. 27.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਪੀ.ਸੀ. 31.

ਵੋਲ. XIVT (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

183

ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਿਸਟਰ ਚਾਰਸਲੇ, ਸਹਾਇਕ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ, 1919 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 96-ਬੀ(2) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ, 1924 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਚਾਰਸਲੇ ਨੇ 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਕਲੀਮੁੱਲਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਗਸਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮਿਸਟਰ ਲਵਲੱਕ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੀ 7 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਚਾਰਸਲੇ ਨੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਰਨੀਆ ਨਾਲ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ, ਅਗਲੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਮਿਸਟਰ ਚਾਰਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿਸਟਰ ਕਲੀਮੁੱਲਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੀ ਬੁਰੀ ਫਟ ਗਈ ਸੀ। 9 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ, ਮਿਸਟਰ ਚਾਰਸਲੇ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਕਲੀਮੁੱਲਾ ਵਿਚਕਾਰ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੋਰਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋ ਕੋਰਸ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਨ: (1) ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਤੇ (2) ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ। ਮਿਸਟਰ ਚਾਰਸਲੇ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਮਿਸਟਰ ਕਲੀਮੁੱਲਾ ਕੋਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਚਾਰਸਲੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਸਬੂਤ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਿਸਟਰ ਚਾਰਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਫਿਰ ਲੇਖਾਕਾਰ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ, ਅਕਤੂਬਰ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਉਸਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਚਾਰਸਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਸਟਰ ਕਲੀਮੁੱਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮਿਸਟਰ ਲਵਲੱਕ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਖੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮਿਸਟਰ ਕਲੀਮੁੱਲਾ ਦੇ ਗੈਰ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਿਸਟਰ ਚਾਰਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਚੁਣਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਨਰਮ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ 28 ਫਰਵਰੀ, 1928 ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੋਕਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਿੰਦੂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 4, ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ (1871 ਦਾ 23) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1919 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵੋਲ. XIV (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

185

ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਕਿ 1919 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 96-ਬੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਊਨ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਮੇਤ, ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ; ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਜ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਵ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ।

ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਮੁਦਈ ਮਈ, 1924 ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸ, ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਠਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਠਕ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਰਾਊਨ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਈ, 1924 ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪਲੇਡਰਸ਼ਿਪ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੁਝ ਲੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮਾਮੂਲੀ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 23 ਅਗਸਤ, 1924 ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਦੁਆਰਾ ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 17 ਦਸੰਬਰ, 1927 ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ, 1919 ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ 14, ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿਯਮ, ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ 14 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ: -

“ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਹੁਣ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਸ਼ੈਂਟਨ ਬਨਾਮ ਸਮਿਥ (1), ਜਿਸ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਗੋਲਡ ਬਨਾਮ ਸਟੂਅਰਟ (2) ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸਮਿਥ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਕੌਂਸਿਲ ਵਿਚ ਮਹਾਮਹਿਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਲਾਰਡ ਹੋਬਹਾਊਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:

ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਆਧਾਰ ਸਟੇਨ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਫੁੱਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਜ ਦੇ ਸੇਵਕ ਤਾਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ; ਤਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(1) (1895) ਏ.ਸੀ. 229.

(2) (1896) ਏ.ਸੀ. 575.

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਉਪਾਅ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡ ਜਹਾਜ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਸਟੇਨ ਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਮ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਕ੍ਰਾਊਨ ਕਲੋਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਤਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਗੋਲਡ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਬੋਰਡ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸ਼ੈਟਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਟੂਅਰਟ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਐਕਟ, 1884 ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਸੇਵਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਸਨ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿ ਕ੍ਰਾਊਨ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸ਼ੈਟਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੋਲਡ ਦੇ ਕੇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਧੇਰੇ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਅੰਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (1), ਬਰੋਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (2), ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਿਮਲਾਚਰਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ (3) ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਫੈਸਲੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਉਲਟਾ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ।

- (1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 54 ਕੈਲ. 44.
- (2) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 8 ਰੰਗ.215.
- (3) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 57 ਕੈਲ. 231.

ਵੋਲ. XIVT (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

189

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 96-ਬੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਫਤਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਦਲੀਲ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰਗਾਮੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੁਣਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿੰਟ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਤਰਕਸੰਗਤ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਛੁੱਟੀ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ। ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੁਵਿਧਾ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੁਵਿਧਾ, ਪਰ ਉਲਝਣ. ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ. ਸੈਕਸ਼ਨ 96-ਬੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੇ

ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ 5 ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਉੱਤੇ ਕੌਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ "ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਹੈ।

190

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

(ਵੋਲ. XIV-(2))

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਹੇਠਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਸਲ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਏ ਗਏ ਕਿ ਨਿਵਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਸਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਵਾਰਣ ਦੇਣਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸੀਕਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 34 'ਤੇ, ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਰੋਸ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਰਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, 'ਛੁੱਟੀ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ' ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਸੁਵਿਧਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਉਲਝਣ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਸਲ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਤਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 245.

ਵੋਲ. XIV (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

191

ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ 'ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ

'ਤੇ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਨੇ ਕ੍ਰਾਊਨ 'ਐਕਸ ਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ' ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਜਾਂ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕ੍ਰਾਊਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਵੀ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਅਸਲ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਤਾਜ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ ਅਤੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਪਤੀ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਉਸ ਅਨੰਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਤਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੌਰਮਿੰਟ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਨੌਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਂਗ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਹਤ ਸਿਵਲ 'ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਅਤੇ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਬੰਧਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਮ.ਏ. ਵਹੀਦ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ, ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 310(1) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ

372(1) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੋਗੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੱਤਾ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2) ਵਿੱਚ, ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿੱਚ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਨਾਗ 229.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਅਸਾਮ 17.

ਵੋਲ. XIVT (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

193

ਲਛਮਣ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਰਨੈਸ ਸੈਡਲਰੀ ਫੈਕਟਰੀ (1), ਮੇਹਰੋਤਰਾ, ਜੇ., ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 310 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਸਕੇਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੇ.ਬੀ. ਮਾਥੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਈ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਗਲਤੀ' ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (3) ਰਾਜ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਨਾ 553 'ਤੇ ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ "ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇੱਕ ਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹਨ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਸਾਰੇ. 345.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਕੈਲ. 187

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਕੈਲ. 551.

ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ" ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਉੱਠੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਈਆਂ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਰਸਮੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311(2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।) ਜਾਂ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ- ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 3, ਪੀ. 11 ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਸਰਵਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, ਖੰਡ 111 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਜੋਂ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਾਇਆ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓਜ ਉੜੀਸਾ (1) ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਜੋਖਮ ਕਾਰਨ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਧਾਰਨ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੱਜੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ.

ਸ੍ਰੀ ਸੀਕਰੀ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 3 ਇਕੱਲਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 11 ਲਈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 11 ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ,

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਉੜੀਸਾ 7.

ਵੋਲ. XIV (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

195

ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਹੀ ਨੁਕਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 11 ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿ ਇਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ, ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੌਜ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੌਜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ

ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਲਈ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੈਂਸਰਸ ਡਾਲਮੀਆ ਦਾਦਰੀ ਸੀਮਿੰਟ ਕੋ- ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (1), ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸੀਕਰੀ ਨੇ ਕੇ.ਪੀ. ਸ਼ੰਕਰਲਿਨਗਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2) 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੇਸਾਈ, ਜੇ. ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਐਨ. ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਉੱਤੇ (3), ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲੋਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇੱਕ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ

- (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 816.
- (2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਬੰਬ 431.
- (3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਪੈਟ. 366.

ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕਪਾਸੜ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜੋ ਮਿਊਂਸਪਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੌਕਤ ਹੁਸੈਨ ਬੇਗ ਮਿਰਜ਼ਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਹਾਏ, ਜੇ. ਨੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਵਿਭਾਗੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 349 ਆਫ਼ 1959 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੀ. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਵੈਂਕਟਾ ਰੋਆ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ

ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸੀਕਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ALL.769

ਵੋਲ. XIV (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

197

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨੌਹੀਰੀਆ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਨੌਹੀਰੀਆ ਰਾਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:-

“ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਕੇਸ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਰੱਖਿਅਤਤਾ ਬਾਰੇ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।”

ਮੈਂ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਬਚਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: -

“ਸੂਟ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ।”

ਪਰ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਨੌਹੀਰੀਆ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਪਾਅ ਵਿਭਾਗੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 113.

198

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

(ਵੋਲ. XIV-(2))

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ। ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਇੰਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦਾ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਨਿਸ਼ਚਤ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1919 ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ, ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਵਿਧੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਕੇਲ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਜ਼ੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ

ਵੋਲ. XIVT (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

199

ਐਕਟ 1919 ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ, ਆਦਿ, ਹਨ। ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਾਂ ਜੋੜਨ ਦੇ ਯੋਗ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਊਨ (ਮਤਲਬ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਤਾਜ) ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਸਰਵਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ। ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਿਯਮ XIV (ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦਾ ਇੱਕ ਢੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ) ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ "ਕਾਫ਼ੀ" ਸੀ, ਲਾਰਡ ਰੋਚੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, "ਰੁਝਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤ" ਹੋਣਾ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼ੈਂਟਨ ਬਨਾਮ ਸਮਿਥ (1), ਅਤੇ ਗੋਲਡ ਬਨਾਮ ਸਟੂਅਰਟ (2) ਦੇ ਦੋ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ੈਂਟਨ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੋਲਡ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੁਆਰਾ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਹਾਈ

ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ-

(1) 1895 ਏ.ਸੀ. 229।

(2) 1896 ਏ.ਸੀ. 575।

200

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

(ਵੋਲ. XIV-(2))

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਲਈ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ "ਨਿਯਮ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ" ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਅਧਿਕਤਮ ਭਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 96-ਬੀ (5) ਦੁਆਰਾ ਕੌਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸਰਵਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਰੋਸੇ ਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ: "ਇਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੂੰ ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ"। ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਿ ਇਸ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵੀਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਹੈ। ਕੌਸਲ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 96-ਬੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ: -

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਇਸ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲੰਮੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ।"

ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਸਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਨਿਯਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।।

ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਐਕਟ, 1919 ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 6 ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਅਸਫਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੇ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਭਾਗ XIV ਅਧਿਆਇ 1 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 308 ਤੋਂ 314 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। 1919 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5)। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ 1919 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1919 ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ ਜਾਂ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੈਟਅਪ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਵਿੱਚ ਵੀ, ਧਾਰਾ 240, 1919 ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ- ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

202

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

(ਵੇਲ. XIV-(2))

ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਦਫਤਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਤਾਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਰਾਊਨ ਨੇ 1919 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 96—ਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 240 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ 3 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੋਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਰਨ ਦੇ ਤਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਆਈ.ਐਮ. ਲੋਲ (1) ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਬੈਂਕਰਟਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਨੇ 1919 ਦੀ ਧਾਰਾ 96-ਬੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 240 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇਖਿਆ। 1935 ਅਤੇ 1935 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 240(3) ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ

ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਆਈ.ਐਮ. ਲੈਲ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਸੀ। 1935 ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੰਗਲਿਸ਼ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਿ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਈਐਮ ਲੈਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਯੋਗ ਸੀ। I.M. Lail ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੇਰੀ ਨਿਮਰ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਅਤੇ ਵੇਨਕਤਾ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਤਾਕਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੱਲ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਣ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1948 ਪੀ.ਸੀ. 121.

ਵੋਲ. XIVT (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

203

ਹੁਣ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਸ਼ਬਦ 'ਪੈਨਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ: "(a) ਮੌਜੂਦਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਯਮਤ ਭੁਗਤਾਨ; ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ, ਤਨਖਾਹ, ਤਨਖਾਹ; (ਬੀ) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਦਾਰ ਨੌਕਰ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਭੱਤਾ, ਨੇਕ ਇੱਛਾ, ਗੁਪਤ ਸੇਵਾ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਹਾਇਤਾ, ਇੱਕ ਸਬਸਿਡੀ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਭੱਤਾ; (c) ਰੈਂਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸ਼ਾਹੀ ਪਸੰਦੀਦਾ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਭੁਗਤਾਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ; ਸਿੱਖਣ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ-, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ; (d) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ, ਜਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਦਾਅਵਿਆਂ, ਜਾਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਲਾਨਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਯਮਤ ਅਦਾਇਗੀ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪੈਨਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪੈਨਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਵਧੀਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਹੈ, ਪਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦਾ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P. 11 ਜੋ ਕਿ ਸੋਧੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਮੁਫਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ

ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹਨ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਹਨ। ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਹ ਇਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਧਾਰਾ 247 ਵਿੱਚ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਮਾਏ ਗਏ ਲਾਭ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ ਦੀ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਵੇਖੋ, ਸ਼ਿਆਮਲਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1) ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਭਾਗ ਚੰਦ ਐਮ. ਦੋਸ਼ੀ (2)। ਜੇਕਰ, ਇਸ ਲਈ, ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਲੇਮਯੋਗ ਜਾਂ ਘੱਟ ਦਰ 'ਤੇ ਕਲੇਮਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਮੂਲ, ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 369

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਐਸ.ਸੀ. 892.

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਹਨ, ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਜੀਬ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ

ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਨਾ ਕਰੀਏ।

ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਵਾਰਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਅਤੇ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨੌਹਿਰੀਆ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਮ. ਨਰਸਿਮਹਾਚਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸੂਰ (1) ਵੀ, ਉੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 6f ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਰਕਮ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਆਂਯੋਗ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਾਇਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ। ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੁਕਤਾ, ਜੇਕਰ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਖੁੰਝ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ 1919 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 96 (ਬੀ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਦੇ ਕਾਰਨ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 S.C. 247.

206

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

(ਵੋਲ. XIV-(2))

ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, 1937 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਦੁਆ ਜੇ ਨੂੰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਜਾਂ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਆਧਾਰ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਕੋਲ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 6, ਪੈਨਸ਼ਨ ਐਕਟ (1871 ਦਾ 23) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤ ਹੈ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਸੰਭਾਵੀ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 11 ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਪਟਿਆਲਾ ਆਰਮੀ ਆਰਡਰ ਇਜਲਾਸ-ਏ-ਖਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ। ਹੋਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਵਿਚ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 1 ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਦਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ, 'ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਮੈਂ

ਵੋਲ. XIVT (2))

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

207

ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਾਂਗਾ। 228 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਕਾਏ ਰੁਪਏ ਬਣਦੇ ਹਨ। 8,516-4-3 ਰੁਪਏ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.ਜੇ.

ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਜੇ.ਡਬਲਯੂ.ਏ.ਆਰ. ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1958 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 264

1960 ਦਸੰਬਰ 21

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ (1960 ਦਾ X)— ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 31—ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ— ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਵੈਡੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ—ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ—ਅਮੈਡਿੰਗ ਐਕਟ ਜੋ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਦੁਆਰਾ

ਰੱਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਕੀ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ—ਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਰੀ—ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ—ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ— ਕੀ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

1960 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ, X ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 31 ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਕਰੀ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ

ਨੋਟ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।